הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא ושאילניה ואמר לן שמוטת ירך בעוף כשירה ואשכחתיה נמי לרב ירמיה בר אבא דיתיב וקא בדיק בצומת הגידין ואקשי ליה לא סבר לה מר הא דאמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה, א"ל אנא מתניתין ידענא *בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה, מן הארכובה ולמעלה פסולה וכן שניטל צומת הגידין ואמר רב עלה וכן בעוף, ואמרי ליה אי הכי קשיא דרב אדרב, אישתיק, ואקשי ליה ודלמא שני ליה לרב בין שמוטה לחתוכה, ואמר לי ואת מפרשת שמעתיה דרב בפירוש אמר רב שמוטה כשרה חתוכה פסולה, ואת מה בידך? הכי אמר רב חייא בר אשי אמר רב שמוטת ירך בעוף טרפה וכן אמר ~~ר' יעקב בר אידי~~ א"ר יוחנן שמוטת ירך בעוף טרפה, ואמר ~~ר' יעקב בר אידי~~ אילמלי הוה רבי יוחנן באתרא דאורו בה חברוותא להתירא, לא פרכים דאמר רבי חנינא אמר רבי שמוטת ירך בעוף כשרה ותרנגולת היתה לו לרבי חנינא שנשמטה ירך שלה והביאה לפני רבי והתירה לו ומלחה רבי חנינא והוה מורי בה הלכה לתלמידים: "זה התיר לי רבי, וזה התיר לי רבי", ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דשאל רבי יוסי בן נהוראי את ר' יהושע בן לוי קדירת קנה בבמה? אמר לו משנה שלמה שנינו *עד באיסר האיטלקי. אמר לו והלא רחל אחת היתה בשכונתנו שנקדר קנה שלה ועשו לה קרומין של קנה וחיתה? אמר לו ועל דא את סמיך, והלא הלכה רווחת בישראל שמוטת ירך בעוף טרפה ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא שנשמטה ירך שלה ועשו לה שפופרת של קנה וחיתה, אלא מאי אית לך למימר תוך י"ב חדש הוה, הכא נמי תוך י"ב חדש הוה. אמרו עליו על רבי שמעון בן חלפתא שעסקן בדברים היה והיה עושה דבר להוציא מלבו של רבי יהודה שהיה *רבי יהודה אומר אם ניטלה הנוצה פסולה ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא שניטלה נוצה שלה והניחה בתנור וטלה עליה במטלית של טרסיים וגידלה כנפיים, האחרונים יותר מן הראשונים, ודלמא קסבר רבי יהודה טרפה משבחת? אם כן במידי דמיטרפא בה הגדילה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים! מאי עסקן בדברים? א"ר משרשיא דכתיב °לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שוטר ומושל תכין בקיץ לחמה" אמר איזיל איחזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא, אזל בתקופת תמוז פרסיה לגלימיה אקינא דשומשמני נפק אתא חד מינייהו אתנח ביה סימנא, על אמר להו נפל טולא, נפקו ואתו דלייה לגלימיה נפל שמשא, נפלו עליה וקטליה, אמר שמע מינה לית להו מלכא, דאי אית להו, הרמנא דמלכא לא ליבעו? א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ודלמא מלכא הוה בהדייהו א"נ הרמנא דמלכא הוו נקיטי אי נמי בין מלכא למלכא הוה דכתיב °בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה", אלא סמוך אהימנותא דשלמה. אמר רב הונא סימן לטרפה י"ב חדש מיתיבי *סימן לטרפה כל שאינה יולדת רשב"ג אומר: משבחת והולכת בידוע שהיא כשרה, מתנוונה והולכת בידוע שהיא טרפה *רבי אומר סימן לטרפה שלשים יום אמרו לו והלא הרבה מתקיימות שתים שלש שנים תנאי היא דתניא *ובגלגלת (עד) שיש בה נקב אחד ארוך אפילו נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח א"ר יוסי בן המשולם מעשה בענבול באחד שנפחתה גלגלתו ועשו לו חידוק של קרויה וחיה אמר לו ר' שמעון בן אלעזר *משם ראיה ימות החמה היה וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת אמר רב אחא בר יעקב הלכה טרפה יולדת ומשבחת אמר אמימר *הני ביעי דטרפה שיחלא

משלי ו
שופטי' יז

תורה אור

הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא · כלומר הוזקקנו לדבר בשמוטת ירך לפני רב הונא ואמר לן כשרה ואחרי כן אשכחתיה לרב ירמיה כו': ואת מה בידך · עכשיו אמור לי אתה אם שמעת בה כלום אחר שבאת הלום: חברוותא · חברים: לא פרכים · לא היה יכול לעוף כנף ולקנטר אפילו רמז דבר מתוך שגדולים הם ויש לו לירא מהם אם היה אוסר: ומלחה רבי חנינא · כדי להתקיים ויוכל להראות ימים רבים: ולית הלכתא ככל הני · דשרו שמוטת ירך בעוף: אלא כי הא · דקתני והלא הלכה רווחת היא שמוטת ירך בעוף טרפה: קדירת קנה · קנה שנקדר ממנה חתיכה כמין ארובה: קרומית · רחבה וסתמוהו בה: ועל דא את סמיך · מפני שראית שחיתה המכה אתה סומך להתיר והלא הלכה כו': רווחת · כבר נתפשטה ונתרווחה לנהוג: תוך י"ב חדש · חיתה המכה ולסוף י"ב חדש מתה דטרפה עד י"ב חדש חיה: והיה עושה דבר · כדמפרש לקמן להוציא מלבו של רבי יהודה: וטלה עליה במטלית של טרסיים · כרכה במטלית של טורפי נחשת שנותנים לפניהם לקבל עפרורית שחקי נחשת ושל עור היא ותמיד היא חמה מתוך עוביה וגם הנחושת מחמם לעולם: במידי דמיטרפא בה כו' · בתמיה נהי דמשבחת בשאר אבריה מיהו ההיא מילתא דמיטרפא ביה מי הדרא ומשבחת כי הכא דגדלו אחרונים יותר מן הראשונים: מאי עסקן · למה נקרא שמו עסקן תחלה: אי ודאי לית להו מלכא · דכתיב אשר אין לה קצין והיינו עסקן דלא בעי למיסמך אהימנותיה דשלמה: הגמלים אוהבים צל ושונאים חום: דשומשמני · נמלים: נפק חד מינייהו · מתוך חורי הקן ובא לחוץ וראה הצל: אתנח ביה סימנא · להכירו לידע מה יעשו לו חבריו כשימצא שקרן: הרמנא א] הוו נקיטי · שכל המהתל בחברו יהרגוהו: אי נמי בין מלכא למלכא הוה · מת המלך ועדיין לא קם אחר ודרך ארץ לעשות איש הישר בעיניו כדכתיב בימים ההם וגו' איש הישר בעיניו יעשה: אהימנותיה דשלמה · נאמן הוא על כך וברוח הקדש אמרה: סימן · לספק טרפה: י"ב חדש · אם כך חיה בידוע שלא נטרפה: ב' ושלש שנים · וקשיא לרב הונא די"ב חדש ליכא למ"ד: תנאי היא · דאיכא דסבירא ליה כרב הונא דקתני לקמן ימות החמה היו וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת ב] ויש מכה שהיא נבערה ומת מתוך חום הלכך בעינן ימות החמה וימות הצנה: נקב אחד ארוך · ונקדרה בחסרון: מצטרפין למלא מקדח · ושוב אינה מטמאה באהל לבית שמאי פלוגתא דשדרה וגלגולת באהלות (פ"ב מ"ג) דהיינו כדי שינטל מן החי וימות דהכי אמרינן בפרקין (דף נב:) גבי שדרה וכן לטרפה: חידוק של קרויה · חתיכה של דלעת יבשה:

דשיחלא

[לקמן ס:]
[לעיל מד]
[לעיל ס:]

מטלית של טרסיים · פי' הקונטרס טורפי נחשת וכן פירש הערוך* והביא ראיה דאמר במגילה פרק בני העיר (דף כו·) מעשה בבית הכנסת של טרסיים שהיתה בירושלים ובנזיר פרק ג' (דף נב·) מעשה שהביא קופה מלאה עצמות מכפר טביא לבית הכנסת של טרסיים פירש בערוך *ומסתמא מפני שטורפי נחשת מזוהמים כבורסקי ועל כן היה להם ביהכ"נ לבד ובפ"ק דע"ז (דף יז:) חכם של טרסיים אני אייתו ליה תרי קיטורי חד דשיתא וחדא דערבא משמע דטרסי וגרדי חדא הוא וקשה דבפ' החליל (סוכה נא:) משמע דגרדיים בפני עצמן וטרסיים בפני עצמן ועוד דאמרי' באגדה דמגילה (דף יג:) בגתן ותרש שני טרסיים היו והיו מספרים בלשון טרסיים משמע שהיא אומה שיש לה לשון בפני עצמה: **ודילמא** סבר טרפה יולדת ומשבחת · ג] מסתברא דלא גרסינן יולדת דאין צריך לו כלל ועוד הא אמרינן פ"ק דע"ז (דף טז·) גבי רבי יהודה מתיר בשבורה אמרו לו והלא מרביעין עליה זכר אמר להן לכשתלד אלמא לא מקבלת זכר ומיהו יש לחלק בין טרפה חתוכה רגלים לשאר טרפות*: **איזיל** ואחזי היכי איתא מילתא · אע"ג דכה"ג חשיב בהמוכר הספינה (ב"ב עה·) מלגלג גבי ההוא תלמיד דאמר ליה רבי יוחנן אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה שאני הכא שבא לברר הדבר ולהודיע איך ידע שלמה: **סימן** לטרפה כל שאינה יולדת · יש כמה בהמות שפוסקות מלילד ולא מחזקינן להו בטרפות אלא בעי למימר אם יולדת בידוע שאינה טרפה:

מכאן

רבינו גרשום

הוה לן פתחון פה קמיה דרב · כלומר שאלנו לו ותו אשכחתיה לר' ירמיה בר אבא כלומר ר' אבא הוא משתעי אשכחתיה לר' ירמיה בר אבא אמרי ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה. כלומר אע"ג דניפסקו צומת הגידים: ואת מה בידך · כלומר ר' אבא א"ל לרב ירמיה בר אבא את מה בידך: באתרא דאורו ביה חברותיה להיתירא לא הוה פרכם · כלומר מאן חברותיה ר': ועשה לה קרומית של קנה וחיתה · כלומר תיקן לה קרומית של קנה באותו מקום שיהא סותם הנקב ועשו לה שפופרת של קנה במקום השבר וחייתה שהיתה מחוקת הירך במקום השבר וחיתה: אלא מאי אית לך למימר בתוך י"ב חדש הוה · כלומר לא עיברה שנתה: וטלה עליה במטלית של טרסיים. כלומר מוציאי הנחושת מעיקרו יש להן מטלית של עור בפניהם בשביל הנחושת שלא ישחרו בגדיהם והוא בכל עת חם ופרשה על התרנגלת והיינו מן המטלית תידלה כנפים: ודילמא קסבר ר' יהודה טרפה יולדת ומשבחת · דאע"פ שמשבחת טרפה היא: אם כן במידי דמיטרפא ביה כלומר במידי דמיטרפא ביה לא קאמר כגון נוצה ודאי באותו דבר דמיטרפא ביה אינה משבחת אבל מדחזינן דמשבחת ודאי לא טרפה היא: אתנח בה סמנא · כלומר בההוא שושמנא דנפק אתנח בה סימנא ר' שמעון בן חלפתא אמר להו נפל טולא. כלומר כבר בא השמש והצל בעולם כבר יכולין אתם לצאת: כדכתיב בימים ההם אין מלך בישראל · כלומר הכא נמי לענין שושמני איכא בין מלכא למלכא הוה: סימן לטרפה י"ב חדש · כלומר ספק טרפה אם חיה י"ב חדש ודאי אינה טרפה: מיתיבי סימן לטרפה פי' · הא הכא חזינן שתים ושלש שנים והיאך אמרת לטרפה סימן כל י"ב חדש: תנאי היא דתניא · כלומר תנאי היא דאיכא תנא דאמר דאינה מתקיימת י"ב חדש ואיכא תנא דאמר מתקיימת שתים ושלש שנים: דתניא ובגלגלת שיש בה נקב אחת ארוך כו' מצטרפין לכמלא מקדח · כלומר לענין טרפה: לר' יוסי בן משולם דאמר וחיתה לדברין מתקיימת ב' וג' שנים: אמרו לו משם ראיה ימות החמה היה כו' · והא קא חזינן הכא

[בערוך טרסי א']
רלה א מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה יא סמג עשין קלג טוש"ע יו"ד סימן פו סעיף ט:
גי' רש"א ומסתברא

[ועיין היטב בתוס' ע"ז סה: ד"ה אלמא ותוס' בכורות כ: ד"ה דלא]

שיטה מקובצת

א] הרמנא רשות להורתו הרמנא הוו וכו': ב] ויש מכה שהיא נבערת · נ"ב ב"א נצרבת: ג] (אית ספרים) [מסתברא] דלא גרסי' יולדת · נ"ב עי' תוס' בכורות דף ב ע"ב:

נושא

[תוספתא פ"ג ע"ז כ: גי' זבחים קטו:]

[כפי' ע"ש תוס' זבחים סט: ד"ה אי טרפה כו' מוכח דגרסינן סיפ רבי מאיר]

[שבת קלו. וש"נ]

נושא/מגנה